

CRNA GORA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA
I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

Br. 06-11-2900-3/23
Podgorica, 20-02-2023

Postupajući u skladu sa čl.50 st.1 tačka 3 i 8 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti („Sl. List CG“, br. 79/08, 70/09, 44/12 i 22/17) u postupku davanja mišljenja po Zahtjevu Državne izborne komisije, br.06-11-2900-1/23 od 13.02.2023.godine, da li Centar za demokratsku tranziciju (CDT) može da ostvari uvid u potpise podrške birača na osnovu kojih se potvrđuju kandidature za predstojeće predsjedničke izbore, Savjet Agencije je na sjednici održanoj dana 20.02.2023. godine donio sljedeće

MIŠLJENJE

Ostvarivanje uvida u potpise podrške birača na osnovu kojih se potvrđuju kandidature za predstojeće predsjedničke izbore od strane Centra za demokratsku tranziciju (CDT) ovlašćenog predstavnika domaćih nevladinih organizacija registrovanog za praćenje ostvarivanja političkih sloboda i prava nije u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti

Obrazloženje

Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama obratila se Državna izborna komisija zahtjevom za davanje mišljenja, br.06-11-2900-1/23 od 13.02.2023.godine u kojem se navodi da se ovom organu obratio Centar za demokratsku tranziciju (CDT) zahtjevom za ostvarivanje uvida u potpise podrške birača na osnovu kojih se potvrđuju kandidature za predstojeće predsjedničke izbore shodno čl.111a Zakona o izboru odbornika i poslanika. Zahtjev na uvid od strane CDT-a ne odnosi se na cjelokupne podatke koje sadrži obrazac za davanje potpisa podrške, već uvid u potpise birača koji su podržali liste, što je bila, kako se navodi, praksa u prethodnim izbornim ciklusima.

Postupajući u skladu sa čl. 50 st.1 t. 3 i 8 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti u kojem se navodi da Agencija u kojem se navodi da Agencija daje mišljenja u vezi sa primjenom ovog zakona, odnosno da li određeni način obrade ugrožava prava i slobode lica, Savjet Agencije je mišljenja da ostvarivanje uvida u potpise podrške birača na osnovu kojih se potvrđuju kandidature za predstojeće predsjedničke izbore od strane Centra za demokratsku tranziciju (CDT) ovlašćenog predstavnika domaćih nevladinih organizacija registrovanog za praćenje ostvarivanja političkih sloboda i prava nije u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, iz razloga kako slijede.

Shodno čl.2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti utvrđeni su osnovna načela obrade ličnih podataka, i to načelo pravičnosti i zakonitosti obrade ličnih podataka koji podrazumijevaju obradu ličnih podataka na osnovu i u skladu sa relevantnim zakonom, dok načelo proporcionalnosti nalaže obradu ličnih podataka samo u obimu u kojem je potrebno da bi se postigla konkretna svrha obrade.

Zakon o zaštiti podataka o ličnosti primjenjuje se na obradu ličnih podataka koja se vrši automatski, u cjelosti ili djelimično ili na drugi način, a sastavni je dio ili će postati dio zbirke ličnih podataka (čl.7 Zakona). Zbirka ličnih podataka, u smislu čl.9 st.1 t. 3 Zakona, predstavlja skup podataka koji se automatizovano (korišćenjem informacione tehnologije) ili neautomatizovano vode i dostupni su po ličnom, predmetnom ili drugom osnovu, nezavisno od načina na koji su pohranjeni i mjesta gde se čuvaju. Slijedom navedenog, jasno proizilazi da u smislu čl.38 Zakona o izboru poslanika i odbornika i čl.9 Zakona o izboru predsjednika Crne Gore potpisi podrške birača (dati na propisanim obrascima) izbornoj listi za izbor poslanika i/ili kandidatu za Predsjednika Crne Gore predstavljaju zbirku ličnih podataka .

Shodno st.3 ovog člana Zakona propisano je da kad sam vrši obradu ličnih podataka ili kad se ti podaci obrađuju u njegovo ime, rukovalac zbirke ličnih podataka mora da obezbijedi da se ta obrada vrši u skladu sa čl. 2 i 3 ovog zakona.

Davanje na korišćenje ličnih podataka po zahtjevu treće strane –korisniku ličnih podataka u smislu čl. 9 st.1 t.4 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti podrazumijeva pravo da se obrađuju lični podaci samo ukoliko su ispunjeni uslovi iz čl.10 i 13 ovog Zakona. Zahtjev za korišćenje ličnih podataka sadrži informacije o kategorijama ličnih podataka koji se traže, njihovoj namjeni, pravnom osnovu za korišćenje i davanje podataka na korišćenje, vremenu korišćenja i dovoljno podataka za identifikaciju lica čiji se podaci traže. U slučaju kad se lični podaci traže na korišćenje za potrebe nacionalne bezbjednosti, odbrane i prekrivičnog i krivičnog postupka, zahtjev može da sadrži i vrijeme do kad lice čiji se podaci traže ne može znati da su njegovi podaci korišćeni. Izuzetno, treće lice, odnosno korisnik ličnih podataka može tražiti na korišćenje lične podatke lica i na osnovu informacija koje nijesu dovoljne za identifikaciju lica u smislu stava 2 ovog člana, ako je to propisano posebnim zakonom. Shodno čl. 18 Zakona lični podaci mogu se koristiti samo za vrijeme potrebno za ostvarivanje svrhe koja je navedena u zahtjevu za davanje podataka na korišćenje, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Princip zakonitosti obrade ličnih podataka podrazumijeva da uslovi za njihovu obradu moraju pretpostaviti postojanje bar jednog alternativnog pravnog osnova koji proizilazi iz zakonskog ovlašćenja, na osnovu pozitivnopravnih propisa koji uređuju određenu oblast ili prethodne pisane saglasnosti lica čiji se podaci obrađuju (čl. 10 Zakona). U slučaju kad su namjena ličnih podataka i način njihove obrade propisani zakonom, rukovalac zbirke ličnih podataka određuje se tim zakonom u smislu čl.6 Zakona. U konkretnom predmetu pravno relevantne su odredbe sljedećih propisa: Zakon o izboru odbornika i poslanika ("SL.list RCG", br. 04/98,

05/98,17/98,14/98,18/00, "Sl.list SRJ", br. 73/00, 09/01... 56/06 "Sl. list CG", br. 46/11 ,14/14, 47/14 ...10/18 , 109/20), Zakon o izboru Predsjednika Crne Gore ("Sl. list CG", br. 17/07 ,08/09 , 12/16, 73/18) i Zakon o biračkom spisku ("Sl. list CG.", br. 10/14 ...03/20).

Zakonom o izboru odbornika i poslanika uređuju se: način i postupak izbora odbornika u skupštinu opštine, gradske opštine, Glavnog grada i Prijestonice i poslanika u Skupštinu Crne Gore; organizacija, sastav i nadležnost organa za sprovođenje izbora; utvrđivanje rezultata glasanja i raspodjela mandata; zaštita biračkog prava i druga pitanja od značaja za organizaciju i sprovođenje izbora (čl.1).

Dakle ovim Zakonom, pored ostalog, propisan je način ostvarivanja biračkog prava u postupku izbora, organi za sprovođenje izbora, njihova nadležnost i ovlašćenja, kao i prava posmatrača . Članom 111a ovog Zakona uređeno je da ovlašćeni predstavnici domaćih nevladinih organizacija, registrovanih za praćenje ostvarivanja političkih sloboda i prava (posmatrači izbora), mogu pratiti tok izbora i rad organa za sprovođenje izbora, u skladu sa ovim zakonom.

Članom 17 Zakona propisano je da organi za sprovođenje izbora rade na osnovu zakona i da je rad organa za sprovođenje izbora javan (čl.22 st. 1). **U tom smislu u čl. 22 st.2 Zakona propisano je da članovi organa za sprovođenje izbora i druga lica koja prate rad organa za sprovođenje izbora dužni su da postupaju na osnovu Zakona i pravila koja propisuje Državna izborna komisija; kad lica koja prate rad organa za sprovođenje izbora prekrše pravila o održavanju reda na biračkom mjestu ili na drugi način ometaju rad organa za sprovođenje izbora, organ za sprovođenje izbora može ih udaljiti a podatke o tome unosi u zapisnik (st.3 ovog člana). Članom 71a st.2 Zakona propisano je da članovima biračkog odbora i licima koja prate rad organa za sprovođenje izbora za vrijeme glasanja zabranjeno je na biračkom mjestu vođenje bilo kakve evidencije o biračima koji su glasali, kao i korišćenje kopije biračkog spiska ili bilo koje druge pomoćne evidencije o biračima.**

Članom 32 ovog Zakona ,između ostaloga, propisano je da se **Državna izborna komisija stara o zakonitom sprovođenju izbora i jedinstvenoj primjeni odredaba ovog zakona, ocjenjuje da li su izborne liste za poslanike sastavljene i podnešene u skladu sa ovim zakonom, određuje način rukovanja i čuvanja izbornog materijala i obavlja i druge poslove utvrđene zakonom.** Tako je predlaganje i utvrđivanje izbornih lista uređeno na način da političke partije registrovane u Crnoj Gori, posebno ili kao koalicija, kao i grupe birača predlažu kandidate za svoju izbornu listu, na osnovu određenog broja potpisa birača pod uslovima utvrđenim ovim zakonom (čl.38 Zakona). Čl.43 st. 5 i čl. 44 Zakona propisano je da birači koji potpisuju liste za izbor poslanika moraju imati prebivalište na teritoriji Crne Gore, te da birač može, svojim potpisom, podržati samo jednu izbornu listu za izbor odbornika i samo jednu izbornu listu za izbor poslanika. Postupak i

organizaciju za davanje potpisa birača za podršku izbornoj listi propisuje Državna izborna komisija (čl.43 st.6 Zakona.)

Utvrđivanje i proglašenje izborne liste/kandidata za predsjednika Crne Gore, u bitnom, je uređeno na način da se izborna lista sa dokumentacijom (pisana izjava kandidata da prihvata kandidaturu; potvrda o biračkom pravu za svakog kandidata sa izborne liste; potvrda o prebivalištu svakog kandidata; spisak sa potpisima birača koji podržavaju izbornu listu; pisana saglasnost o prihvatanju nosioca liste, ako je to uključeno u naziv liste; odluka nadležnog organa političke stranke kojom je verifikovao izbornu listu; izborna prijava; osnivački i programski akt) dostavlja neposredno nadležnoj komisiji koja utvrđuje da li je lista podnešena u određenom roku i da li je sastavljena u skladu sa ovim zakonom (čl.46, i 47). Ako nadležna izborna komisija utvrdi da podnešene izborne liste nemaju nedostataka ili da su utvrđeni nedostaci otklonjeni rješenjem utvrđuje i proglašava izbornu listu (čl.48).

Ovlašćena nevladina organizacija za praćenje izbora shodno Zakonu o biračkom spisku ima posebna prava koja ostvaruje pred organom nadležnim za vođenje biračkog spiska- Ministarstva za unutrašnje poslove. Pravo podrazumijeva pravo na uvid u birački spisak (čl.21); uvid u promjene biračkog spiska (čl.21 st.2); pravo na uvid u službenu dokumentaciju na osnovu koje se vrši promjena u biračkom spisku (dokumentacija: državljanstva, ličnih karata građana, odjave i prijave mjesta prebivališta, matičnog broja građana, matične registre rođenih i umrlih) (čl.24); može podnijeti zahtjev za davanje mišljenja u vezi sa primjenom ovog zakona Ministarstvu unutrašnjih poslova (čl.27); može podnijeti predstavku z u cilju vršenja inspeksijskog nadzora u pogledu primjene ovog zakona i drugih propisa kojima se uređuje vođenje biračkih spiskova (čl.31).

Uvažavajući činjenicu da posmatranje izbora povećava odgovornost i transparentnost rada organa nadležnih za sprovođenje izbora, i istovremeno povećava i domaće i međunarodno poverenje u izborni proces, Savjet Agencije ukazuje da prava posmatrača shodno posebnim važećim propisima, naročito cijeneći referentne odredbe Zakona o izboru odbornika i poslanika i referentne odredbe Zakona o biračkom spisku, da prate tok izbora i rad organa za sprovođenje izbora **ne podrazumijeva pravo uvida u spisak birača koji su dali podršku za izbornu listu/kandidata za izbor Predsjednika Crne Gore**, te da nisu ispunjeni zakonski uslovi za obradu ličnih podataka, odnosno uslovi iz čl.10 i 13 a u vezi čl. 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti za davanje na korišćenje predmetne zbirke ličnih podataka.

Savjet Agencije ukazuje da je u Mišljenju, br.06-11-780-3/23 od 20.01.2023.godine sačinjenom po zahtjevu Državne izborne komisije nacrt Uputstva o načinu i postupku provjere potpisa podrške izbornoj listi za izbor poslanika i kandidatu za Predsjednika Crne Gore, istakao da spisak podrške birača, odnosno predmetni podaci o ličnosti birača koji su prikazani na spisku, po svojoj prirodi, su strukturalno uređene informacije o ličnosti koji su obrađeni u vezi sa iskazivanjem političkog mišljenja u smislu čl. 9 st. 1 t. 7 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i predstavljaju posebnu

kategoriju ličnih podataka („sensitive personal data“), a ne, *eo ipso*, lične podatke birača. U tom kontekstu, potpis podrške birača, predstavlja specifičan izuzetak od opšteg načela tajnosti (pasivnog) izbornog-biračkog prava. Uslovi daljeg korišćenja ove kategorije ličnih podataka od strane zakonskih korisnika ličnih podataka podrazumijevaju ispunjenost strogih uslova iz čl.13 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Pored toga, imajući u vidu da se zahtjev za uvid ovlašćene nevladine organizacije za praćenje izbornog procesa odnosi ne na cjelokupne podatke koje sadrži obrazac za davanje potpisa podrške, već samo na uvid u potpise birača koji su podržali liste, Savjet Agencije ukazuje da saglasno načelu ograničenja svrsishodnosti **ličnih podataka obrada ličnih podataka ne može se vršiti na način koji nije u skladu sa njenom namjenom, ako je svrha izmijenjena, nedozvoljena ili je već ostvarena.** Drugim rječima, Državna izborna komisija kao nadležan organ ocjenjuje da li su izborne liste za poslanike sastavljene i podnešene u skladu sa ovim zakonom, i shodno pravilima koja je ovaj organ propisao, način provjere podrazumijeva da provjeru potpisa podrške birača vrše isključivo lica ovlašćena od strane Komisije da li je potpis podrške dat na propisanom obrascu, sadrži sve elemente propisane obrascem, da li je davalac potpisa upisan u birački spisak, da li je davalac potpisa podrške podržao istu izbornu listu, odnosno kandidata (t.13 Uputstva o načinu i postupku provjere potpisa podrške izornoj listi za izbor poslanika i kandidatu za predsjednika crne gore,br.129 od 10.02.2023.).

Imajući u vidu navedeno, Savjet Agencije je Mišljenja istaknutog u dispozitivu.

SAVJET AGENCIJE:
Predsjednik, **Željko Rutović**

Dostavljeno:

- Državnoj izornoj komisiji
- Odsjeku za predmete i prigovore
- a/a